

تولید معاونت فرهنگی و اجتماعی مرکز رسیدگی به امور مساجد

نگارنده: حجت الاسلام روح الله کریمی

اهمیت مفاهیم

خلاصه: مهمترین قالب ارائه دین، الفاظ هستند. در میان الفاظ هر دین و مکتبی، اصطلاحات و مفاهیمی هستند که ارکان آن دین را تشکیل می دهند. این مفاهیم چنانچه درست تعریف شوند، اهداف دین تأمین می شود. در غیر این صورت، مشکلات متعددی برای فرد و جامعه به وجود خواهد آمد.

آموزه های دین، به وسیله الفاظ به دست ما رسیده است. مهمترین منبع دین اسلام، قرآن کریم است که در قالب الفاظ مطرح شده است. یکی از مهمترین جنبه های اعجاز قرآن نیز اعجاز لفظی آن است. پس از قرآن، روایات اهل بیت علیهم السلام نیز در قالب الفاظ ریخته شده است. حتی سیره و رفتار اهل بیت علیهم السلام که از سنخ لفظ نیست نیز در قالب الفاظ به دست ما رسیده است. پس الفاظ نقشی اساسی در فهم دین دارند.

یکی از مهمترین الفاظ، اصطلاحات و مفاهیمی هستند که در هر علم و مکتبی وجود دارند. شناخت این «مفاهیم»، تأثیری اساسی در شناخت علم و مکتب مورد نظر دارد. دین نیز متشکل از مفاهیم است. برای این که آموزه ها و گزاره های دین را بفهمیم و بتوانیم آنها را درست تفسیر کنیم، باید ابتدا مفاهیم پایه دین را بشناسیم تا بتوانیم گزاره های دینی را درست تفسیر کنیم.

اگر مفاهیم دینی درست تفسیر شوند، موجب رشد و بالندگی می شوند و غرض دین تأمین می شود؛ اما چنانچه مفاهیم دینی اشتباه تفسیر شوند، موجب ایجاد بدفهمی و کج فهمی می شود. انسان در اثر فهم اشتباه مفاهیم در جهل مرکب فرو می رود؛ یعنی فکر می کند که می داند و حال آن که

نمی‌داند. فهم غلط مفاهیم دینی موجب تخدیر انسان‌ها می‌شود. شاید منظور مارکس از این که دین را افیون توده‌ها می‌دانست، همین باشد. ممکن است وی در فضایی بوده که مفاهیم دینی برای او غلط جا افتاده است و وی دیده که این مفاهیم غلط، موجب تخدیر انسان‌ها شده است و به همین دلیل وی پنداشته که دین، افیون توده‌هاست. بله، دین افیون توده‌هاست؛ اما کدام دین؟ دینی که مفاهیم آن، غلط جا افتاده باشد، نه دین حقیقی.

به عنوان مثال، استعمارگران هرگاه می‌خواستند سرزمینی را استعمار نمایند، ابتدا مبلغان مسیحی را به آن سرزمین می‌فرستادند؛ دلیل این کار چه بود؟ آیا آنها دلشان به حال دین و آخرت مردم آن سرزمین‌ها سوخته بود؟ خیر؛ آنها به دلیل علاقهٔ اکثریت مردم دنیا به پیامبران، به ویژه حضرت عیسی علیه‌السلام، آموزه‌های آنها را به غلط به خورد مردم دنیا می‌دادند تا با سوء استفاده از آن آموزه‌های غلط، بهتر و راحت‌تر بتوانند مردم دنیا را استعمار نمایند.

در انجیل تحریف شده وارد کرده‌اند که؛ عیسی علیه‌السلام می‌گفت: با شریر مقاومت نکنید، بلکه هر که به رخسارهٔ راست تو سیلی زند، دیگری را نیز به سوی او بگردان. (انجیل متی) بنی‌امیه نیز از تحریف مفاهیم دینی برای ظلم و تسلط بر مردم استفاده می‌کردند. آنها فقر و تحت ستم بودن مردم را ناشی از جبر الهی می‌دانستند که ناگزیر است و راه چاره‌ای از آن نیست. آنها طوری برای مردم جا انداختند که قضای الهی قابل تغییر نیست.

مفاهیم دینی بسیار زیادند. به عنوان نمونه، یکی دیگر از مفاهیم مهم دینی، مفهوم زهد است. این مفهوم چنانچه درست تعریف شود موجب سبکبالی انسان و رهایی او از تعلقات دنیوی و بالندگی خواهد شد؛ اما اگر غلط تعریف شود موجب خمودی و انزوا و تسلط دشمنان خواهد شد.

مهمترین وظیفهٔ متخصصین دین این است که مفاهیم دینی را با دقت در متون دینی دقیق تعریف کنند. وظیفهٔ مبلغین دین نیز این است که مفاهیم تبیین شده توسط متخصصین را با بیانی روان به مردم ابلاغ کنند.

پایان پیام/